

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Eğitim hakkı, yalnızca çocukların bir okul binasına ulaşabilmesini değil; nitelikli, güvenli, parasız, erişilebilir ve çocuğun kimliğini, dilini ve kültürel varlığını gözetken bir eğitim alabilmesini gerektirir. Türkiye’de ise eğitim politikaları, tarihsel olarak Türkçe merkezli ve tek dilli bir anlayış üzerine kurulmuş; başta Kürtçe ve lehçeleri Kurmancî, Zazakî/Kirmanckî ve Soranî olmak üzere farklı anadillerin eğitim dili olarak kullanılması engellenmiştir. Kürtçe, milyonlarca yurttaşın yaşam dili olmasına rağmen eğitim sistemi içerisinde esas olarak seçmeli ders statüsüne hapsedilmiş; bu durum anadilin kuşaklar arası aktarımını, akademik gelişimini ve kamusal varlığını zayıflatmıştır.

2012 yılında Kürtçe Kurmancî ve Zazakî’nin “Yaşayan Diller ve Lehçeler” kapsamında seçmeli ders olarak müfredata alınması olumlu ancak yapısal olarak yetersiz bir adım olmuştur. Öğretmen yetersizliği, derslerin açılmasına ilişkin öğrenci sayısı koşulları, materyal eksikliği ve eğitim kademeleri arasındaki kopukluk nedeniyle bu derslere erişim fiilen sınırlandırılmaktadır. Daha önce Bakanlığa yöneltilen soru önergelerinde de aynı eğitim-öğretim yılına ilişkin Kürtçe seçmeli ders öğrenci sayılarının 59.372, 35.416 ve 30.104 şeklinde farklı açıklanmış olması, kamu politikalarının sağlıklı değerlendirilmesi bakımından veri şeffaflığı sorununu ortaya koymuştur.

Anadilde eğitim meselesi aynı zamanda eşit yurttaşlık ve demokratik toplum meselesidir. Bir çocuğun kendi anadilinde eğitim alamaması, yalnızca bir dersin eksikliği değil; kimliğinin, kültürel hafızasının ve toplumsal varlığının eğitim sistemi içerisinde karşılık bulamaması anlamına gelmektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 30’uncu maddesi çocukların kendi dillerini kullanma hakkını güvence altına almakta; Anayasa’nın eşitlik ve eğitim hakkına ilişkin hükümleri ise devletin eğitim hizmetlerine erişimde ayrımcılığı önleme yükümlülüğünü ortaya koymaktadır.

Bu eşitsizlik, Hakkâri ve bölge kentlerinde eğitim hizmetlerine fiziksel erişim bakımından da ağırlaşmaktadır. Hakkâri merkez ile Yüksekova, Şemdinli, Derecik ve Çukurca’da her eğitim-öğretim yılı başında öğretmen açığı, okul altyapısı, tamamlanmamış veya güçlendirme sürecindeki okul binaları ve taşınmalı eğitim sorunları yeniden gündeme gelmektedir.

Geçtiğimiz dönem, Yüksekova'da 102 köyün 88'inde taşınalı eğitim hizmetinin sağlanamadığı yönündeki saha ve yerel basın verileri, yüzlerce öğrencinin eğitim hakkına erişemediğine ilişkin ciddi bir tablo ortaya koymaktadır.

Eğitim-Sen Hakkâri Şubesi de 2026-2027 eğitim-öğretim yılı öncesinde öğretmen açığı, okul binaları, taşınalı eğitim, temizlik ve güvenlik personeli eksiklikleri konusunda uyarılarda bulunmuştur.

Taşınalı eğitim, coğrafi ve demografik koşullar nedeniyle bazı bölgelerde zorunlu bir araç olabilir; ancak öğrencilerin sürekli olarak uzak merkezlere taşınmasına dayalı bir eğitim modelinin kalıcılaştırılması, köylerde okul ve öğretmen bulunmamasını normalleştirmemelidir. Üstelik çocukların kendi yaşam alanlarından koparılarak başka merkezlerdeki okullara taşındığı bir sistemde anadilde eğitim olanağının bulunmaması, dilsel ve mekânsal eşitsizlikleri aynı anda derinleştirmektedir.

2026-2027 eğitim-öğretim yılının 14 Eylül 2026'da başlayacak olması nedeniyle sorunların eğitim yılı başladıktan sonra değil, öncesinde tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Bu kapsamda taşınalı eğitimin hangi köy ve yerleşimlerde zorunlu hale geldiğinin, kaç öğrenciyi etkilediğinin, ihalelerin nasıl yürütüldüğünün, servis güvenliği ve ödeme süreçlerinin, öğretmen ve okul ihtiyaçlarının ayrıntılı biçimde araştırılması gerekmektedir.

Anadilde eğitimin anayasal güvenceye alınması, Kürtçe başta olmak üzere anadillerde parasız ve nitelikli eğitim modellerinin geliştirilmesi, öğretmen yetiştirme ve materyal üretiminin kamusal olarak planlanması; aynı zamanda Hakkâri ve bölge kentlerinde öğrencilerin güvenli, nitelikli ve kesintisiz eğitime erişimini sağlayacak kalıcı bir kamu politikası oluşturulması demokratik hukuk devleti ve eşit yurttaşlık bakımından zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. Anadilde eğitimin örgün eğitim sistemi içerisinde uygulanabilmesi için öğretmen yetiştirme, materyal üretimi, müfredat geliştirme ve okul altyapısına yönelik özel bir bütçe çalışması bulunmakta mıdır?
2. Kürtçe ve diğer anadillerde parasız eğitim modellerinin uygulanması halinde ortaya çıkacak öğretmen, materyal, müfredat ve altyapı maliyetlerine ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir maliyet analizi var mıdır?
3. 2025 ve 2026 yıllarında Hakkâri İl Millî Eğitim Müdürlüğünün taşınalı eğitim hizmetleri için tahsis edilen ödenek miktarı ne kadardır?
4. Hakkâri'de taşınalı eğitim ihaleleri kapsamında 2024, 2025 ve 2026 yıllarında yüklenicilere yapılan toplam ödeme tutarı nedir?
5. Taşınalı eğitim hizmeti sunan şoför esnafına yapılan ödemelerde gecikme yaşanmış mıdır? Yaşandıysa il, ilçe ve dönem bazında gecikme süreleri ve ödenmeyen tutarlar nedir?
6. Hakkâri'de taşınalı eğitim hizmetinin sürdürülememesinin gerekçeleri arasında ödenek yetersizliği veya ödemelerde yaşanan gecikmeler bulunmakta mıdır?

7. Taşımalı eğitim sistemine ayrılan kamu kaynağının son beş yıldaki öğrenci başına maliyeti nedir? Bu maliyetin Hakkâri ve diğer bölge illerindeki dağılımı nedir?
8. Öğrencilerin kendi köy veya yerleşim yerlerinde nitelikli eğitim almasını sağlayacak okul, öğretmen ve altyapı yatırımlarının maliyeti ile taşımalı eğitim maliyeti karşılaştırılmış mıdır?
9. Anadilde eğitim hakkının güvence altına alınması amacıyla merkezi bütçede özel bir ödenek veya program oluşturulması planlanmakta mıdır?
10. Hakkâri’de taşımalı eğitim, okul yapımı, güçlendirme ve öğretmen ihtiyacının giderilmesi amacıyla 2026-2027 bütçe döneminde tahsis edilen toplam kaynak ne kadardır ve bu kaynakların kullanımına ilişkin kamuoyuna açık bir denetim mekanizması oluşturulacak mıdır?